

[Stinus]

Den europæiske Menneskerettighedskommission.

Vi har noteret os udenrigsministerens bemærkninger om, at klagesagen i december 1983 nåede frem til et afgørende punkt, idet sagen blev antaget til realitetsbehandling på samtlige de punkter, den omfatter. Dette er naturligvis på sin vis tilfredsstillende, selv om det havde været endnu bedre, om klagen var blevet overflødig, fordi tortur var blevet et ukendt begreb i dagens Tyrkiet og der var blevet fuld retssikkerhed i forbindelse med frihedsberøvelse og domfældelse tillige med ytrings-, forenings- og forsamlingsfrihed. Men det er desværre langt fra tilfældet.

Jeg vil bede udenrigsministeren uddybe, hvad det betyder, at Kommissionen har antaget klagen til realitetsbehandling, og specielt en vurdering af den tidstabel, vi skal indstille os på. Hvor højt vil Menneskerettighedskommissionen prioritere femlandeklagen? Og hvor hurtigt vil den behandle sagen? Kan Danmark sammen med de andre klagerlande gøre noget for at fremskynde sagens behandling?

Der er jo allerede gået over et år, siden klagen blev indgivet.

Udenrigsministeren sagde i sit indlæg, at klagesagen nu har nået et stade, der skulle give øgede muligheder for at lægge pres på Tyrkiet, og understregede, at regeringen skulle vide at udnytte disse muligheder. Det er et løfte, det radikale venstre vil vide at holde regeringen fast på. Vi synes i øvrigt, at udenrigsministeren til trods for klagesagens fortrolige karakter skulle være i stand til at antyde nogle af de muligheder, der nu byder sig.

Det radikale venstre er altså enig med udenrigsministeren i, at klageproceduren ikke er overflødig. Menneskerettighederne overtrædes fortsat hver eneste dag. Fagforeningerne er ikke frie. Universiteterne er ikke frie. Der er ikke pressefrihed. Fængslerne er fulde af politiske fanger. Fanger mishandles i fængslerne. Der er ikke gennemført politisk amnesti osv.

Vi er til gengæld enige med udenrigsministeren i, at Tyrkiet ikke skal ekskluderes af Europarådet nu, mens sagen føres, dog under den meget vigtige forudsætning, at sagen ikke trækkes i langdrag, hvad kræfter både i og uden for Tyrkiet meget vel kan være interesserede i. Så igen må jeg understrege, at

den tidsfaktor, hvorunder Menneskerettighedskommissionen arbejder, er af helt afgørende betydning for det radikale venstre, og jeg må bede udenrigsministeren bekræfte, at en relativt hurtig behandling af klagen også er, hvad regeringen ønsker.

I mellemtiden må Europarådets rådgivende forsamling overveje sin stilling, nemlig stillingen til de medlemmer, som er udpeget af det tyrkiske parlament. Selve Europarådets fundament, ja, Europarådets raison d'être, er jo netop de menneskerettigheder, som tilsidesættes i Tyrkiet, og det må naturligvis være umuligt for bl.a. danske folketingsmedlemmer, som er medlemmer af Europarådets, rådgivende forsamling, at stemme sammen med tyrkiske repræsentanter om netop de menneskerettigheder, som Tyrkiet er sat på anklagebænken for ikke at overholde.

Vi tager absolut afstand fra – også i en dagsorden – at tyrkiske repræsentanter deltager i Europarådets rådgivende forsamling, men jeg skal dog lige gøre opmærksom på, at vi ikke – heller ikke ved en dagsorden her i folketinget – kan pålægge de enkelte medlemmer af Europarådets rådgivende forsamling en bestemt holdning. Det er kun Europarådets rådgivende forsamling selv, hverken den danske regering eller folketinget, som kan afgøre, hvordan man suspenderer de tyrkiske repræsentanter i den rådgivende forsamling, mens klagesagen står på.

Når det radikale venstre ikke er parat til at gå ind for eksklusion af Tyrkiet af Europarådet nu, er det for at lade klagesagen gå sin gang. Vi deler den opfattelse, som udtrykkes i januarnummeret af »Tyrkiet-Information«, udgivet af Solidaritetskomiteen Danmark-Tyrkiet:

»Imidlertid er der sket noget positivt på europæisk plan, idet Europarådets menneskerettighedsdomstol efter mange og lange forsinkelser, sygemeldinger fra Tyrkiet og deslige, nu endelig er nået til den afgørende fase i retssagen mod Tyrkiet, som står under anklage for overtrædelse af menneskerettighederne. Dette betyder, at der nu vil blive sat fokus på de overgreb, vi alle ved sker i Tyrkiet.«

Med en eksklusion af Tyrkiet af Europarådet ville klagesagen miste sin betydning og vores mulighed for påvirkning af Tyrkiet bortfalde.